

BÖLÜM 8

MOTİVASYON

Özden TURGUT¹

HAZIRLIK SORULARI

1. Gündelik hayatta “motivasyon” kavramının nasıl kullanıldığına tanık oldunuz, örnekler vererek tartışınız.
2. Bir konuda eylemde bulunmaya, harekete geçmeye nasıl karar veriyorsunuz, anlatınız.
3. Size başka birisi bir ödül vermeyi taahhüt ettiğinde/buna söz verdiğinde, beklenen eylemi gerçekleştiriyor musunuz?
4. Hiç kimse size bir ödül vermeyi taahhüt etmese de/buna söz vermese de, içinizden gelen bir şeyi yaptığınız oluyor mu?
5. Bir şeyi içinizden gelerek yapmak mı, yoksa dışarıdan ödül bekleyerek yapmak mı daha keyifli? Bu konuda neler düşünüyorsunuz?

MOTİVASYON NEDİR?

Motivasyon, psikik enerjinin düzenlenmesi ve yönlendirilmesi ile bağlantılı görülebilir. Psi-

şik enerji, psikoanalitik bakış açısında ortaya konulan bir kavramdır ve organizmanın sınırlı kaynaklarını ifade etmek için kullanılmıştır (Rosenblatt & Thickstun, 1970). Psikik enerji, kısaca, kişinin dürtülerini kendisi için ön planda olan nesneye/nesnelere yöneltmesi kapsamında anlaşılabilir (Brenner, 1998). Dolayısıyla motivasyonu anlamak için kişinin neyi dikkate değer olarak gördüğü önem taşımaktadır.

Motivasyon, amaç-yönelimli etkinliğin başlatıldığı ve sürdürüldüğü süreç olarak tanımlanır (Pintrich & Schunk, 2002) ve zengin bir araştırma temeli olan karmaşık bir konudur (Anderman & Dawson, 2011). Motivasyon, bir kişinin davranışlarını yönlendiren, harekete geçiren ve belirli bir amaca ulaşma isteğine işaret eden bir kavramdır. Bu olgu genel anlamda bir kişinin hedefleri, değerleri, istekleri veya ihtiyaçları doğrultusunda enerji ve çaba harcamasını sağlar. Davranışçılığın ön planda olduğu dönemde, motivasyon anlamlı bir psikolojik kavram olarak görülmemiştir. Mekanik psikolojinin öne çıkmasından önce motivasyon, insanların belirli öngörülebilir yönlerde

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık AD., ozden5@hotmail.com, 0000-0003-3620-8869

çıkmıştır; fonksiyonlarını yerine getirip şimdi ön planda olan kuramların altyapısını meydana getirmiştir. Dolayısıyla her bir bakış açısını kendi içinde anlamlı olduğunu hatırlayarak çalışmamız işlevsel olacaktır.

UYGULAMALAR

1. Türkiye ve dünyada motivasyon ile ilgili yapılan araştırmalar daha çok hangi alanda yoğunlaşmıştır? (Örneğin eğitim, spor, endüstri ilişkileri vb.) Araştırarak tartışınız.
2. Motivasyonu ele alan bu kadar geniş bir teorik çalışma alanı, bu konuda eğitim almakta olan bir psikoloji/psikolojik danışmanlık öğrencisi açısından hangi zorluklar ve/veya fırsatlara zemin hazırlayabilir? Sınıfınızda küçük gruplar halinde tartışınız.
3. Varsayımsal olarak olgular tarif ediniz. (Örneğin motivasyon düzeyi yeterli görünmeyen bir voleybol takımı, motivasyon durumu yetersiz görünen bir şirket departmanı vb.) Bu olguların motivasyonunun her bir kuramsal bakış açısına göre hangi kavramlarla ifade edilebileceğine yönelik küçük grup çalışmaları tasarlayınız.
4. Motivasyona dair kendinize en yakın bulduğunuz kuramsal yaklaşımı, neden tercih ettiğinizi açıklayan bir kompozisyon ile yazılı olarak anlatınız.
5. Madde 3'te üzerinde çalıştığınız varsayımsal olgu çalışmalarında hangi kuramsal yaklaşımın en verimli sonuca götürebileceği üzerinde küçük gruplar halinde tartışınız.

KAYNAKLAR

- Ames, C. & Ames, R. (1989). *Introduction*. "Research on Motivation in Education" içinde; Eds. C. Ames & R. Ames; ss. 1-10. Academic Press, Inc.
- Anderman, E.M. & Dawson, H. (2011). *Learning with motivation*. "Handbook of Research on Learning and Instruction" içinde; Eds. R.E. Mayer & P.A. Alexander; ss. 219-241. New York: Taylor & Francis.
- Archer, J. (1994). Achievement goals as a measure of motivation in university students, *Contemporary Educational Psychology*, 19, 430-446.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change, *Psychological Review*, 84, 191-215.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company.
- Bandura, A., Adams, N.E. & Beyer, J. (1977). Cognitive processes mediating behavioral change, *Journal of Personality and Social Psychology*, 35, 125-139.
- Brenner, C. (1998). *Psikanaliz*. Ankara: HYB Yayıncılık.
- Brophy, J. (2005). Goal theorists should move on from performance goals, *Educational Psychologist*, 40(3), 167-176.
- Csikszentmihalyi, M. (1975). *Beyond boredom and anxiety*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Csikszentmihalyi, M. (1978). *Intrinsic rewards and emergent motivation*. In M.R. Lepper & D. Greene (Eds.) *The hidden costs of reward*. NJ: Erlbaum.
- Csikszentmihalyi, M. & Larson, R. (1984). *Being adolescent*. New York: Basic.
- Csikszentmihalyi, M. & Massimini, F. (1985). On the psychological selection of bio-cultural information, *New Ideas in Psychology*, 3, 115-138.
- Csikszentmihalyi, M. & Nakamura, J. (1989). *The dynamics of intrinsic motivation: A study of adolescents*. "Research on Motivation in Education" içinde; Eds. C. Ames & R. Ames; ss. 45-171. Academic Press, Inc.
- Day, H.I., Berlyne, D.E. & Hunt, D.E. (Eds.). (1971). *Intrinsic motivation: A new direction in education*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Deci, E.L. (1975). *Intrinsic motivation: Research and theory*. New York: Plenum.
- Deci, E.L. & Ryan, R.M. (1980). Self-determination theory: When mind mediates behavior, *The Journal of Mind and Behavior*, 1(1), 33-43.
- Deci, E.L. & Ryan, R.M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum.
- Eccles, J.S. & Wigfield, A. (1995). In the mind of the actor: The structure of adolescents' achievement task values and expectancy-related beliefs, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21, 215-225.
- Fazio, R.H. (1981). On the self-perception explanation of the overjustification effect: The role of the salience of initial attitude, *Journal of Experimental Social Psychology*, 17, 417-426.
- Graef, R., Csikszentmihalyi, M. & McManama Giannino, S. (1983). Measuring intrinsic motivation in everyday life, *Leisure Studies*, 2, 155-168.
- Hergenhahn, B.R. (1984). *An introduction to theories of personality*. Prentice-Hall, Inc.
- Hull, C.L. (1950). Behavior postulates and corollaries-1949, *Psychological Review*, 57(3), 173-180.
- Locke, E.A., Shaw, K.N., Saari, L.M., & Latham, G.P. (1981). Goal setting and task performance: 1969-1980, *Psychological Bulletin*, 90, 125-152.

- Morgan, M. (1981). The overjustification effect: A developmental test of self-perception interpretations, *Journal of Personality and Social Psychology*, 40, 809-821.
- Pintrich, P.R. (2000). An achievement goal theory perspective on issues in motivation terminology, theory and research, *Contemporary Educational Psychology*, 25, 92-104.
- Pintrich, P.R. & Schunk, D.H. (2002). *Motivation in education: Theory, research and applications*. NJ: Merrill/PrenticeHall.
- Poortvliet, P.M. & Darnon, C. (2010). Toward a more social understanding of achievement goals: The interpersonal effects of mastery and performance goals, *Current Directions in Psychological Science*, 19(5), 324-328.
- Rosenblatt, A.D. & Thickstun, J.T. (1970). A study of the concept of psychic energy, *The International Journal of Psycho-Analysis*, 51, 265.
- Rosenfield, D., Folger, R. & Adelman, H.F. (1980). When rewards reflect competence: A qualification of the overjustification effect, *Journal of Personality and Social Psychology*, 39, 368-376.
- Ryan, R.M. & Deci, E.L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development and well-being, *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Schunk, D.H. (1984). Self-efficacy perspective on achievement behavior, *Educational Psychologist*, 19, 48-58.
- Schunk, D.H. (1985). Participation in goal setting: Effects on self-efficacy and skills of learning disabled children, *Journal of Special Education*, 19, 307-317.
- Schunk, D.H. (1989). *Self-efficacy and cognitive skill learning*. "Research on Motivation in Education" içinde; Eds. C. Ames & R. Ames; ss. 13-44. Academic Press, Inc.
- Skinner, B.F. (1953). *Science and human behavior*. New York: Macmillan.
- Wahba, M.A. & Bridwell, L.G. (1976). Maslow reconsidered: A review of research on the need hierarchy theory, *Organizational Behavior and Human Performance*, 15(2), 212-240.